

Journal of Modern Management Science

Faculty of Management Science, Lampang Rajabhat University

<https://www.tci-thaijo.org/index.php/JMMS>

2015 - 2019

ผลกระทบของการปฏิบัติทางการบัญชีอย่างยั่งยืนต่อผลการดำเนินงาน ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย The Impact of Sustainability Accounting on Performance Of the Listed Companies in the Stock Exchange of Thailand.

Article Information

Received Jun 5, 2018

Accepted Dec 25, 2018

Available Online Dec 29, 2018

ทรงเดช ไชยชนะ^{1*} ทิพย์ภรณ์ ปัตถา¹ ฐิติกานต์ สุริยะสาร¹
สรุชนุช บุญวุฒิ¹ สนธิญา สุวรรณราช¹ สุธีรา ทิพย์วิวัฒน์พจนา¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบของการปฏิบัติทางการบัญชีอย่างยั่งยืนที่มีต่อผลการดำเนินงานของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งองค์ประกอบของการปฏิบัติทางการบัญชีอย่างยั่งยืนที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ การบันทึกบัญชีด้านสิ่งแวดล้อม การจัดทำงบมูลค่าเพิ่ม รายงานเพื่อความยั่งยืนยาวนาน และการเปิดเผยข้อมูลด้านสิทธิมนุษยชน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารฝ่ายบัญชีของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จำนวน 139 คน แล้ววิเคราะห์ข้อมูลเชิงสถิติด้วยเทคนิคการวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบพหุคูณและการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณในการทดสอบสมมติฐานการวิจัย ผลการวิจัยพบว่า การบันทึกบัญชีด้านสิ่งแวดล้อม รายงานเพื่อความยั่งยืนยาวนาน และการเปิดเผยข้อมูลด้านสิทธิมนุษยชนมีผลกระทบเชิงบวกต่อผลการดำเนินงานของบริษัท อย่างไรก็ตามเทคนิคการจัดทำงบมูลค่าเพิ่มไม่มีผลกระทบต่อผลการดำเนินงานของบริษัท ดังนั้นผู้บริหารควรให้ความสำคัญต่อการปฏิบัติทางการบัญชีอย่างยั่งยืน โดยหากนำผลการวิจัยนี้ไปใช้ได้เหมาะสมก็จะเป็นประโยชน์ต่อกิจการในการวางแผน ควบคุม และพัฒนาการดำเนินงานของกิจการให้เกิดประสิทธิภาพอย่างยั่งยืนในที่สุด รวมถึงเป็นประโยชน์ต่อผู้มีส่วนได้เสียทุกกลุ่มในอันที่จะได้รับข้อมูลอย่างครบถ้วนและมีคุณภาพมากขึ้นเพื่อใช้ในการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจ

คำสำคัญ : การบัญชีอย่างยั่งยืน, บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, การบัญชีสิ่งแวดล้อม

Abstract

The purpose of this research was to study the impact of sustainability accounting practices on performance of the listed companies in the stock exchange of Thailand. Sustainability accounting practices studied comprise environmental accounting, value added statement, sustainability report, and human

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบัญชี คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

rights disclosure. A questionnaire instrument was used in gathering information from 139 respondents who are accounting executives in listed companies in the stock exchange of Thailand. Statistical analyses employed in this study were multiple correlation analysis and multiple regression analysis for hypothesis testing.

Findings from the research suggested that environmental accounting, sustainable report, and human rights disclosure have a positive effect. However, value added statement has no effect on the performance of those companies. Therefore, management should pay attention to sustainability accounting practices. If this research is applied appropriately, it will be beneficial to the company in planning, control and subsequently develop its operations in order to achieve sustainable efficiency. It also benefits all stakeholders in obtaining more complete and quality information for economic decision making.

Key words : Sustainability Accounting, Listed Companies in the Stock Exchange of Thailand, Environmental accounting

บทนำ

แนวโน้มของภาคอุตสาหกรรมในปัจจุบันมีสถานการณ์ที่ดีขึ้นจากภาวะเศรษฐกิจภายในประเทศที่ฟื้นตัวได้อย่างต่อเนื่องจากปี 2559 มีการลงทุนในภาครัฐ และภาคการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น การบริโภคและการใช้จ่ายภาคเอกชนดีขึ้นจากรายได้ของเกษตรกรที่ปรับขึ้นเป็นผลจากราคาสินค้าเกษตรกลับมามีทิศทางขยายตัว ประกอบกับภาครัฐมีมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจออกอย่างต่อเนื่อง ส่วนการลงทุนภาคเอกชน สามารถเติบโตได้ตามการลงทุนของภาครัฐ โดยเฉพาะการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคมที่เม็ดเงินลงทุนสามารถเข้าสู่ระบบได้มากยิ่งขึ้นในปี 2560 รวมถึง การสนับสนุนการลงทุนใน 10 อุตสาหกรรมเป้าหมาย กลไกขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทย, การส่งเสริมการลงทุนภายใต้แผนการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (ECC), การส่งเสริมการลงทุนในเทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อยกระดับประเทศเข้าสู่ “ประเทศไทย 4.0” ขณะที่อุปสงค์จากต่างประเทศ มีความเป็นไปได้ว่าจะสามารถขยายตัวได้ดีกว่าในปี 2559 จากการฟื้นตัวที่แข็งแกร่งขึ้นของภาวะเศรษฐกิจและการค้าโลก นำโดยการเติบโตของเศรษฐกิจสหรัฐฯ ที่มีทิศทางที่ดีขึ้นหลังจากการเลือกตั้ง และอีกปัจจัยที่สนับสนุนความต้องการสินค้าในภาคอุตสาหกรรมคือ การท่องเที่ยวในปี 2560 ที่ยังขยายตัวได้ดี โดยกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาได้ตั้งเป้าหมายรายได้จากการท่องเที่ยวในปี 2560 ไว้ที่ 2.5 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2559 ที่มีเป้าหมายรายได้ 2.4 ล้านบาท ซึ่งจะมีการกระตุ้นการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง เช่น มาตรการยกเว้นค่าทำเนียมการตรวจลงตรา (วีซ่า) ให้นักท่องเที่ยวต่างชาติ 1,000 บาทต่อคนเป็นการชั่วคราวที่ช่วยเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวได้, การจัดรูปแบบกิจกรรมรื่นเริงต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับสถานการณ์และเข้ากับบรรยากาศของประเทศ เป็นต้น (ที่มาข้อมูลสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย สืบค้นเมื่อวันที่ 16 พฤศจิกายน 2560)

การกำกับดูแลของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เป็นการวิเคราะห์ห่วงจรรยาบรรณ สภาพการแข่งขัน ในอุตสาหกรรม ตลอดจนอนาคตของอุตสาหกรรมว่ามีแนวโน้มอัตราการเจริญเติบโตอย่างไร ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง

ด้วยกัน เช่น นโยบายของรัฐบาลที่ให้การสนับสนุนหรือเป็นอุปสรรคในการดำเนินธุรกิจ โครงสร้างการเปลี่ยนแปลงของระบบภาษีของรัฐบาล โครงสร้างของอุตสาหกรรมแต่ละประเภท เป็นต้น โดยเน้นการวิเคราะห์ทั้งเชิงคุณภาพ (Qualitative Analysis) เช่น ประสบการณ์และความน่าเชื่อถือของผู้บริหาร บุคลากร ชีตความสามารถด้านการตลาด การผลิต/การบริการ การวิจัยและพัฒนา การบริหารและระบบสารสนเทศเพื่อการบริหาร ฯลฯ และการวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) ซึ่งจะวิเคราะห์จากงบการเงินทั้งในอดีตและปัจจุบันของบริษัท เพื่อนำมาประมาณกำไรต่อหุ้นและราคาหุ้นในอนาคต โดยทั่วไปภาวะเศรษฐกิจจะมีผลกระทบต่อผลการดำเนินงานและความสามารถในการทำกำไรของบริษัท อย่างไรก็ตามปัจจุบันกระแสสังคมได้ให้ความสนใจเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจเพิ่มมากขึ้น จนพัฒนาเป็นการบัญชีตามความรับผิดชอบต่อสังคม (Social Responsibility Accounting : SRA) ซึ่งสามารถจัดประเภทดังนี้ การบัญชีตามความรับผิดชอบต่อสังคม การบัญชีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การบัญชีเศรษฐศาสตร์สังคม และการบัญชีตรรกะทางสังคม เป็นต้น การบัญชีตามความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นความพยายามอย่างหนึ่งของกิจการที่จะนำเสนอข้อมูลต่อกลุ่มผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholders) นอกเหนือไปจากผู้ถือหุ้นและผู้ลงทุนกลุ่มบุคคลเหล่านี้มีสิทธิโดยชอบธรรมที่จะรับรู้ข้อมูลของกิจการตามสมควร แนวคิดของการบัญชีตามความรับผิดชอบต่อสังคมจึงได้พัฒนาให้เกิดการบัญชีและการรายงานในรูปแบบต่างๆ มากขึ้น เช่น การบัญชีสิ่งแวดล้อม (Environmental Accounting) การบัญชีสำหรับความยั่งยืนยาวนาน (Sustainability Accounting) การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับพนักงาน (Employee Reporting) และงบมูลค่าเพิ่ม (Value Added Statement) เป็นต้น

การวัดผลการดำเนินงานของธุรกิจอุตสาหกรรมสามารถกระทำได้โดยการวัดผลการดำเนินงานตามความรับผิดชอบต่อสังคมของแต่ละหน่วยงานได้ โดยใช้วิธีการบัญชีตามความรับผิดชอบต่อสังคม (Responsibility Accounting) เพื่อความสำเร็จของธุรกิจในระยะยาว โดยคำนึงถึงสังคม และสิ่งแวดล้อม การดำเนินธุรกิจควบคู่ไปกับการดูแลรักษาสังคม และสิ่งแวดล้อมภายใต้หลักจริยธรรมทางธุรกิจ การกำกับดูแลกิจการที่ดีและ การนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการ เพื่อนำไปสู่การดำเนินงานที่ประสบความสำเร็จ ธุรกิจใดที่สามารถปฏิบัติตามความรับผิดชอบต่อสังคม สามารถยกระดับธุรกิจไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนได้ และสามารถสร้างสรรค์ความสุขที่แท้จริงให้แก่ธุรกิจและสังคม ดังนั้น คณะผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาผลกระทบของการบัญชีตามความรับผิดชอบต่อสังคมต่อการดำเนินงานของบริษัทอุตสาหกรรมจำกัดที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทดสอบผลกระทบของการบัญชีตามความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจอุตสาหกรรมที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เพื่อให้ผู้บริหารของกิจการได้นำข้อมูลดังกล่าวไปใช้ในการวางแผน ตัดสินใจและดำเนินการในส่วนของการบัญชีตามความรับผิดชอบต่อสังคมในส่วนของการรายงานและนำเสนอข้อมูลต่อสังคมเพื่อให้ธุรกิจสามารถอยู่ในสังคมในแบบช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน และจะทำให้ธุรกิจประสบความสำเร็จอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาผลกระทบของการปฏิบัติทางการบัญชีอย่างยั่งยืนที่มีต่อผลการดำเนินงานของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

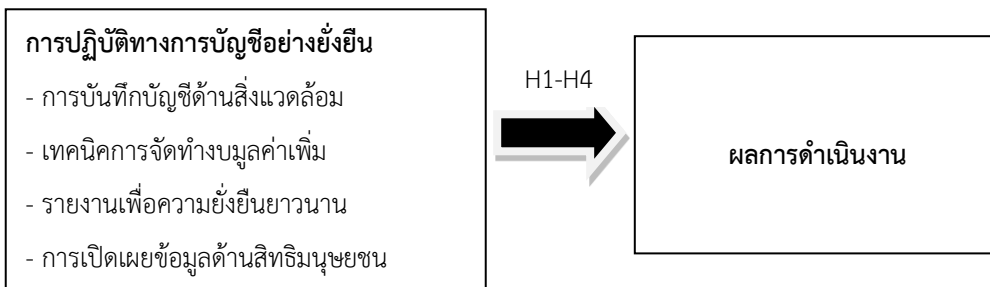
ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีที่ใช้สนับสนุนกรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าวิจัยได้ประยุกต์ใช้ทฤษฎีตามสถานการณ์ (Contingency Theory) เพื่อสนับสนุนกรอบแนวคิดการวิจัยรวมถึงเพื่อระบุและเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ ทฤษฎีตามสถานการณ์ (Contingency Theory) ได้กล่าวว่าการที่กิจการจะตัดสินใจกระทำการใดก็ตามจะไม่มีวิธีการใดที่ดีที่สุดหรือเหมาะสมที่สุดในการปฏิบัติงานแต่จะขึ้นอยู่กับปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกกิจการจะมีผลต่อการตัดสินใจของกิจการ การเลือกวิธีการปฏิบัติภายใต้สถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม ดังนั้นจึงใช้ทฤษฎีนี้ในการอธิบายการรับรู้ถึงผลกระทบของการปฏิบัติทางการบัญชีอย่างยั่งยืนที่มีผลต่อการดำเนินงานของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย สอดคล้องกับ วัชนิพร เศรษฐสุสัโก (2559) การปฏิบัติการบัญชีอย่างยั่งยืนเป็นการจัดเก็บ บันทึกรายการ วิเคราะห์ ประเมินผลและจัดทำรายงาน ซึ่งเป็นการปฏิบัติงานของกิจการออกมาเป็นตัวเลขทางการเงินและไม่ใช่ตัวเลขทางการเงินให้ครอบคลุมทั้งกิจกรรมทางเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อมและสังคมเพื่อให้ผู้บริหารสามารถนำไปวางแผนกลยุทธ์ ตัดสินใจ ควบคุม วิเคราะห์และประเมินผล การปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและแสดงข้อมูลให้ผู้มีส่วนได้เสียมั่นใจว่ากิจการมีการสร้างกำไรอย่างยั่งยืนไปพร้อมกับการสร้างความมั่นคงให้สังคม

การปฏิบัติทางการบัญชีอย่างยั่งยืนได้แก่ การบันทึกบัญชีด้านสิ่งแวดล้อม เทคนิคการจัดทำงบมูลค่าเพิ่ม รายงานเพื่อความยั่งยืนยาวนาน และการเปิดเผยข้อมูลด้านสิทธิมนุษยชนกำหนดให้เป็นตัวแปรอิสระ มีผลต่อการดำเนินงานได้แก่ ยอดขาย กำไร การควบคุมต้นทุนและความมีชื่อเสียงของบริษัทกำหนดให้เป็นตัวแปรตามโดยงานวิจัยนี้จะใช้ทฤษฎีตามสถานการณ์ในการอธิบายกรอบแนวคิดในการศึกษา

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

การปฏิบัติทางการบัญชีอย่างยั่งยืนประกอบด้วย การบันทึกบัญชีด้านสิ่งแวดล้อม, เทคนิคการจัดทำงบมูลค่าเพิ่ม, รายงานเพื่อความยั่งยืนยาวนาน, และการเปิดเผยข้อมูลด้านสิทธิมนุษยชน (ประยุกต์แนวคิดจาก วัชนิพร เศรษฐสุสัโก, 2559)

- **การบันทึกบัญชีด้านสิ่งแวดล้อม** หมายถึง การจัดเก็บ บันทึกรายการ วิเคราะห์ ประเมินผลและการนำเสนอข้อมูลหรือสารสนเทศเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั้งที่เป็นตัวเงินและไม่ใช่ตัวเงินโดยพิจารณาถึงกรอบแนวคิดฯและมาตรฐานการบัญชีที่เกี่ยวข้องกล่าวคือ รายการที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมจะบันทึกและรับรู้เป็น

องค์ประกอบของงบการเงินก็ต่อเมื่อรายการและเหตุการณ์ทางบัญชีดังกล่าวเป็นไปตามค่านิยมขององค์ประกอบของงบการเงินและเข้าเกณฑ์การรับรู้รายการ

การดำเนินงานของธุรกิจย่อมส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การบันทึกบัญชีด้านสิ่งแวดล้อมเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยลดปัญหาสิ่งแวดล้อมในสังคมลงได้โดยแสดงให้เห็นถึงบทบาทและความรับผิดชอบของธุรกิจที่มีต่อสิ่งแวดล้อมโดยผ่านการเปิดเผยข้อมูล การนำเสนอรายงานและมาตรฐานในการบันทึกข้อมูลผู้มีส่วนได้เสียทั้งภายในและภายนอกองค์กรได้รับรู้และมีประโยชน์ต่อการตัดสินใจของผู้บริหาร (สไบทิพย์ ขวัญกลับ, 2557) การบัญชีสิ่งแวดล้อมเข้ามามีบทบาททั้งในการปรับปรุงระบบบัญชีที่เป็นอยู่ เช่น พัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อช่วยผู้บริหารในการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม และการนำเสนอรายงานต่อสาธารณชนหรือบุคคลภายนอกในเรื่องการดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อมของกิจการ เช่น การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม ในรายงานประจำปี เป็นต้น (ศิลาเพชร ศรีจันเพชร และ วิเศษฐ์ โรจนสุกาญจน, 2547) ดังนั้นหากมีการรับรู้รายการและบันทึกบัญชีด้านสิ่งแวดล้อมรวมเข้าอยู่ในงบการเงินของกิจการ จะทำให้ผู้บริหารกิจการสามารถนำข้อมูลดังกล่าวมาใช้ในการวางแผนการดำเนินงานได้ (Jakrawatana, Pingmuangleka, & Gheewala, 2015) ซึ่งจากการศึกษางานวิจัยในอดีตมีผู้ศึกษาผลกระทบของการบัญชีสิ่งแวดล้อมที่มีต่อผลการดำเนินงานของบริษัท พบว่า เมื่อมีการประยุกต์ใช้การบัญชีสิ่งแวดล้อมบริษัทมีการสร้างรายได้ที่ปรับปรุงขึ้น กระแสเงินสดอยู่ในสถานะที่ดี และกิจการมีผลกำไรมากขึ้น (Magara, Aming'a, & Momanyi, 2015) อีกทั้งยังสามารถส่งผลกระทบต่อชื่อเสียงของกิจการ (Deegan, 2002) อย่างไรก็ตามการเปิดเผยข้อมูลด้านการบัญชีสิ่งแวดล้อมกลับมีความสัมพันธ์เชิงลบกับอัตรากำไรสุทธิและผลตอบแทนจากการใช้เงินทุน (Ezeagba, Rachael, & Chiamaka, 2017) จึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจและนำมาสู่สมมติฐาน ดังนี้

H1: การบันทึกบัญชีด้านสิ่งแวดล้อมมีผลกระทบต่อผลการดำเนินงาน

- **เทคนิคการจัดทำงบมูลค่าเพิ่ม** หมายถึง การนำเสนอข้อมูลโดยการมองว่ากิจการเป็นผู้สร้างความมั่งคั่ง (Wealth) ให้กับสังคม เนื่องจากกิจการก่อให้เกิดการจ้างงาน พนักงานได้รับผลตอบแทนจากการทำงานรัฐบาลได้ภาษีอากรจากผลกำไรของกิจการ ผู้ลงทุนและเจ้าหนี้ได้รับผลตอบแทนสำหรับเงินทุนในรูปของเงินปันผลและดอกเบี้ย อีกทั้งกิจการยังสามารถ เพิ่มมูลค่าให้กับองค์กรโดยการลงทุนเพิ่มอีกด้วย

งบมูลค่าเพิ่มสามารถมองได้ในแง่ของความพยายามที่จะแสดงผลการดำเนินงานของกิจการให้กลุ่มผู้มีส่วนได้เสียของกิจการได้เห็นชัดเจนและกว้างขวางมากยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นอธิบายถึงความมั่งคั่งของกิจการและการจัดสรรความมั่งคั่งนี้ให้แก่กลุ่มผู้มีส่วนได้เสียในกลุ่มต่างๆไม่ว่าจะเป็น พนักงาน ผู้ถือหุ้น เจ้าหนี้ รัฐ สังคม ชุมชน หรือให้แก่ตัวบริษัทเอง (Ianniello, 2010) ซึ่งแต่เดิมงบการเงินเป็นการนำเสนอข้อมูลให้แก่ผู้ถือหุ้นและผู้บริหารเป็นหลัก โดยงานวิจัยในอดีตพบว่า มีการถกเถียงมาอย่างต่อเนื่องในเรื่องบทบาทของงบมูลค่าเพิ่ม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงปี ค.ศ. 1970 – 1980 (Staden, 2003: 228-229) โดยที่ผู้ศึกษาได้วิเคราะห์งบมูลค่าเพิ่มและสามารถแบ่งการศึกษาออกได้เป็น 3 กลุ่ม คือ ด้านการควบคุมการบริหาร ด้านการรายงานทางการเงิน และด้านการรายงานทางสังคม (Evraert & Riahi-Belkaoui, 1998) ในด้านการควบคุมการบริหาร บทบาทของงบมูลค่าเพิ่มเปรียบเสมือนเป็นตัววัดความมีประสิทธิภาพของเครื่องมือที่สร้างผลผลิตทางเศรษฐกิจ (Sutherland, 1956) ดังนั้นการวัดค่ามูลค่าเพิ่มจึงใช้เป็นเครื่องมือชี้วัดความสามารถของระบบควบคุมการบริหาร ส่วนในด้านการรายงานทางการเงิน งบมูลค่าเพิ่มถือเป็นงบการเงิน แต่เป็นงบ

การเงินเพิ่มเติมที่มีข้อมูลเน้นในส่วนของการรายได้และกำไรสุทธิ ถือเป็นการวัดผลการดำเนินงานที่อธิบายมูลค่าของกิจการในตลาดได้ดีกว่าการวัดรายได้และกระแสเงินสด (Riahi-Belkaoui, 1996) ในด้านสุดท้าย ด้านการรายงานทางสังคม พิจารณางบมูลค่าเพิ่มเสมือนรูปแบบตั้งต้นของการรายงานทางสังคม (Matacena, 1984) จึงใช้เป็นตัวกลางในการสื่อสารโดยการเพิ่มเข้าไปในการรายงานประจำปีของบริษัท อย่างไรก็ตามยังมีงานวิจัยอื่นที่มองว่างบมูลค่าเพิ่มไม่สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างชัดเจน (Staden, 1998) จึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจและนำมาสู่สมมุติฐาน ดังนี้

H2: การจัดทำงบมูลค่าเพิ่มมีผลกระทบต่อผลการดำเนินงาน

- **รายงานเพื่อความยั่งยืนยาวนาน** หมายถึง รายงานเปิดเผยการดำเนินงานด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม (CSR Report) โดยสรุปการดำเนินการทั้งด้านดีและด้านไม่ดีตามข้อเท็จจริงและมีการจัดให้มีช่องทางการเผยแพร่ข้อมูลที่หลากหลาย ตามที่คณะกรรมการบริษัทภิบาลและความรับผิดชอบต่อสังคม สิ่งแวดล้อมได้ให้ข้อมูลในการจัดทำรายงานเพื่อความยั่งยืนยาวนานไว้ดังนี้

1) จัดทำรายงานเปิดเผยการดำเนินงานด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมโดยอาจรบุไว้ ในรายงานประจำปี หรือจัดทำเป็นฉบับแยกต่างหากจากรายงานประจำปี ที่เรียกว่ารายงานความยั่งยืนตามรูปแบบที่สากลยอมรับ

2) จัดทำข้อมูลในรายงานให้ชัดเจน กระชับใช้ภาษาเข้าใจง่าย หลีกเลี่ยงข้อมูลที่ไม่น่าจำเป็น โดยสรุปการดำเนินการทั้งด้านดีและด้านไม่ดีตามข้อเท็จจริง หากมีการอ้างอิงแหล่งข้อมูล และกลั่นความถูกต้องของข้อมูลก่อนนำมาเปิดเผยไว้ในรายงาน

3) จัดให้มีช่องทางการเผยแพร่ข้อมูลที่หลากหลายเพื่อให้ผู้อ่านสามารถเข้าถึงข้อมูลได้โดยสะดวก เช่น จัดทำรายงานทั้งในรูปแบบภาษาไทยและภาษาอังกฤษ รวมถึงการเผยแพร่ข้อมูลผ่านเว็บไซต์ของธุรกิจหรือบริษัท

การติดตามตรวจสอบการดำเนินงานทำให้เกิดความมั่นใจในการปฏิบัติงานของผู้บริหารโดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของบริษัทและมีความเป็นธรรม จะช่วยผลักดันให้บริษัทมีการกำกับดูแลกิจการที่ดี (ศีลปะพร ศรีจันเพชร, 2552) และยังเป็นการเพิ่มคุณภาพให้การรายงานทางการเงิน (Carcello, Hermanson, & Raghunandan, 2005) พร้อมทั้งการเปิดเผยข้อมูลการดำเนินงานด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมในรูปแบบของรายงานความยั่งยืน ซึ่งธุรกิจต้องแสดงให้เห็นถึงความตระหนักว่าความสำเร็จและความยั่งยืนของธุรกิจต้องได้รับการยอมรับจากสังคม ผู้มีส่วนได้เสียและเป็นภาพลักษณ์ของบริษัท (Tontiset, 2013) สำหรับประเทศไทยจะเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมในรายงานประจำปี เนื่องจากเป็นหลักเกณฑ์ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่กำหนดให้บริษัทจดทะเบียนต้องเปิดเผยข้อมูล 2 ส่วน คือการเปิดเผยข้อมูลด้านการกำกับดูแล และการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคม จากงานวิจัยในอดีตพบว่า รายงานที่เปิดเผยการดำเนินงานด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์ด้านบวกอย่างมากกับผลการดำเนินงานของบริษัท เช่น ผลตอบแทนต่อสินทรัพย์และอัตรากำไรสุทธิ (Jitaree, 2015) ซึ่งสอดคล้องกับ Ghelli (2013) และ Ehsan & Kaleem (2012) ผู้ซึ่งให้ข้อสังเกตไว้ว่ารายงานเปิดเผยการดำเนินงานด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมมีผลกระทบต่อผลการดำเนินงานของกิจการโดยเฉพาะในอุตสาหกรรมการผลิต และยังได้แนะนำอีกว่ากิจการที่มีการเปิดเผยข้อมูลด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น ก็จะสามารถทำกำไรได้มากและมีมูลค่าสูงขึ้น อย่างไรก็ตามจากการศึกษาของนราภรณ์ สุขอยู่ และ ดารารัตน์ โพธิ์ประจักษ์ (2555) ที่ได้ศึกษาผลการดำเนินงานของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาด

หลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่า ระดับการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกับอัตราส่วนกำไรสุทธิต่อหุ้นอย่างไม่มีนัยสำคัญในกลุ่มอุตสาหกรรมอาหาร จึงนำมาสู่สมมุติฐาน ดังนี้

H3: รายงานเพื่อความยั่งยืนยาวนานมีผลกระทบเชิงบวกต่อผลการดำเนินงาน

- **การเปิดเผยข้อมูลด้านสิทธิมนุษยชน** หมายถึง รายงานการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับพนักงานแสดงถึงผลประโยชน์ สิทธิ ความเสมอภาคและความปลอดภัยในการทำงานของพนักงาน ข้อมูลส่วนนี้ทำให้ทราบถึงขอบเขตที่บริษัทได้มีหน้าที่รับผิดชอบต่อพนักงานปัจจุบันและอนาคตซึ่งรวมถึง นโยบายการจ่ายค่าตอบแทน ข้อกำหนดเวลาการทำงาน การอบรมระดับพื้นฐานและระดับผู้เชี่ยวชาญ สิทธิคนงานและการจ้างงาน สิทธิเทียมเทียมกันระหว่างชายและหญิง สุขภาพและความปลอดภัยจากการทำงานรวมทั้งความพึงพอใจในการทำงาน

ในอดีตที่ผ่านมาการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับพนักงานโดยส่วนใหญ่มักจะเป็นข้อมูลเกี่ยวกับค่าตอบแทนของผู้บริหารซึ่งเราได้พบการศึกษาเรื่องนี้ในหลายๆงานวิจัย (Cosh, 1975; Mehran, 1995; Bebchuk & Fried, 2003) แต่นั่นเป็นเพียงแค่ส่วนหนึ่งของการลงทุนที่บริษัทได้จ่ายไปสำหรับทรัพยากรบุคคลในองค์กร นอกเหนือจากนั้นยังมีการลงทุนในเรื่องอื่นๆอีกเพื่อเป็นการพัฒนาบุคลากรให้มีคุณค่าเพิ่มอย่างยั่งยืนแก่องค์กร (CG Thailand 2017) เช่น การอบรมพัฒนา โดยข้อมูลเหล่านี้หากมีการรวบรวมและเปิดเผยย่อมมีประโยชน์ต่อผู้มีส่วนได้เสียต่างๆ ซึ่งการเปิดเผยข้อมูลด้านสิทธิมนุษยชนนี้จะเป็นการช่วยปรับปรุงคุณภาพการดำเนินงานของกิจการ (Nawaiseh et al., 2015) ทั้งในแง่ของการปรับปรุงคุณภาพการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดกำไร (Dunk, 2002) นำไปสู่การประหยัดต้นทุน (Gale, 2006) และขยายขีดความสามารถในการแข่งขัน (Dunk, 2002). และงานวิจัยในอดีตก็ได้มีการศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างระดับการเปิดเผยข้อมูลด้านสิทธิมนุษยชนต่อผลการดำเนินงานของกิจการ โดย Gustavo, Luiz, Umbelina, และ Joao (2016) พบว่า กระบวนการเผยแพร่ข้อมูลด้านสิทธิมนุษยชนมีความสัมพันธ์แต่ไม่มีสาระสำคัญกับผลการดำเนินงานของกิจการในรูปของผลประกอบการ (Turnover) และกำไรก่อนหักดอกเบี้ย ภาษี ค่าเสื่อมราคา และค่าใช้จ่ายตัดจำหน่าย (EBITA) สอดคล้องกับการศึกษาของ Mamun (2009) ที่พบว่า บริษัทที่มีผลกำไรดีโดยส่วนใหญ่แล้วมักจะมุ่งหวังที่จะเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการ ซึ่งกิจการการดำเนินงานโดยพนักงาน เพื่อเป็นการรักษาชื่อเสียงของกิจการ สอดคล้องกับ Dominguez (2012) พบว่า กิจการขนาดใหญ่จะได้รับประโยชน์จากการเปิดเผยข้อมูลด้านมนุษยชนด้วยการปรับปรุงชื่อเสียงขององค์กร อย่างไรก็ตามผลการดำเนินงานของบริษัทที่มีความสัมพันธ์เพียงเล็กน้อยกับคุณภาพของข้อมูลด้านสิทธิมนุษยชนที่เปิดเผย (Kent, Windsor, & Zunker, 2011) จึงนำมาสู่สมมุติฐาน ดังนี้

H4: การเปิดเผยข้อมูลด้านสิทธิมนุษยชนมีผลกระทบเชิงบวกต่อผลการดำเนินงาน

วิธีการดำเนินงานวิจัย

ประชากร และวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2561: เว็บไซต์) จำนวน 682 แห่ง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถาม โดยผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามจำนวน 682 ชุด เมื่อครบกำหนดในการเก็บแบบสอบถามได้รับแบบสอบถามทั้งสิ้น 139 ชุด ซึ่งเป็นแบบสอบถามที่ถูกต้องและครบถ้วนทั้งหมด มีอัตราผลตอบแทนร้อยละ 20.38 สอดคล้องกับแนวคิดของ Aaker,

Kumar และ Day (2001) ได้กล่าวว่าแบบสอบถามต้องมีอัตราตอบกลับอย่างน้อย ร้อยละ 20 จึงจะถือว่ายอมรับได้ ซึ่งใช้ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล 6 เดือน ตั้งแต่ วันที่ 1 มกราคม – 30 มิถุนายน 2561

การวัดคุณลักษณะของตัวแปร

การปฏิบัติทางการบัญชีอย่างยั่งยืนเป็นตัวแปรอิสระ สามารถจำแนกออกเป็น 4 ด้านดังนี้ การบันทึกบัญชีด้านสิ่งแวดล้อมเป็นเครื่องมือหนึ่งที่ใช้บริหารงานเพื่อให้เกิดความยั่งยืนทั้งสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ เทคนิคการจัดทำงบมูลค่าเพิ่มแสดงถึงความสำเร็จของกิจการ ซึ่งเป็นผลมาจากความมั่งคั่งที่เพิ่มขึ้นและส่งผลให้รายได้ประชาชาติเพิ่มขึ้นอีกด้วย รายงานเพื่อความยั่งยืนยาวนานรายงานเปิดเผยการดำเนินงานด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม (CSR Report) โดยสรุปการดำเนินการทั้งด้านดีและด้านไม่ดีตามข้อเท็จจริงและมีการจัดให้มีช่องทางการเผยแพร่ข้อมูลที่หลากหลาย ตามที่คณะกรรมการบริษัทและผู้บริหารรับผิดชอบต่อสังคม สิ่งแวดล้อมและการเปิดเผยข้อมูลด้านสิทธิมนุษยชนเป็นรายงานการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับพนักงานแสดงถึงผลประโยชน์ สิทธิ ความเสมอภาคและความปลอดภัยในการทำงานของพนักงาน

ผลการดำเนินงานเป็นตัวแปรตาม เนื่องจากการปฏิบัติทางการบัญชีอย่างยั่งยืนมีข้อมูลใช้ในการตัดสินใจและการวางแผนการดำเนินงาน (Christ, 2014 ; Chompu-inwai et al., 2015 ; Jakrawatana et al., 2015) ขยายขีดความสามารถในการแข่งขัน (Dunk, 2002) สามารถเปิดเผยให้เห็นถึงโอกาสของการเพิ่มรายได้ (Jakrawatana et al., 2015) เกิดการปรับปรุงคุณภาพของการปฏิบัติงานทำให้เกิดกำไร (Dunk, 2002) นำสู่การประหยัดต้นทุน (Jasch, 2003; Gale, 2006) และเพื่อเพิ่มชื่อเสียงและภาพลักษณ์ของกิจการ (Branco & Rodrigues, 2006)

คุณภาพของเครื่องมือวัด

ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบความน่าเชื่อถือของตัวแปร โดยทำการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของเนื้อหาผ่านการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ และจากการทดสอบค่า Factor Loading มีค่าอยู่ระหว่าง 0.546 – 0.951 ซึ่งสอดคล้องกับ Hair et al., (2006) ที่ได้เสนอว่า การทดสอบค่า Factor Loading ต้องเกินกว่า 0.4 สำหรับค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ตามวิธีของ Cronbach ซึ่งความเชื่อมั่นอยู่ระหว่าง 0.832 – 0.956 ดังที่แสดงในตารางที่ 1 ซึ่งสอดคล้องกับ Nunnally และ Bernstein (1994) ได้เสนอค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือควรเกินกว่า 0.70 ซึ่งเป็นค่าที่ยอมรับได้ ดังนั้นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจึงมีความน่าเชื่อถือและมีความเที่ยง

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

งานวิจัยนี้ผู้วิจัยใช้ Multiple Regression Analysis ในการศึกษาผลกระทบของการปฏิบัติทางการบัญชีอย่างยั่งยืนที่มีต่อการดำเนินงานของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย สถิติที่ใช้ในการวิจัย เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. สถิติพื้นฐาน

- 1.1 ร้อยละ (Percentage)
- 1.2 ค่าเฉลี่ย (Mean)
- 1.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. สถิติที่ใช้ในการทดสอบเครื่องมือ

2.1 การหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient Method) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ผลแสดงในตารางที่ 1 มีค่าที่ได้เป็น 0.832, 0.869, 0.825, และ 0.956 ตามลำดับ สำหรับการทดสอบของการบันทึกบัญชีด้านสิ่งแวดล้อม, เทคนิคการจัดทำมูลค่าเพิ่ม, รายงานเพื่อความยั่งยืนยาวนาน, และการเปิดเผยข้อมูลด้านสิทธิมนุษยชน

3. สถิติที่ใช้ทดสอบคุณลักษณะของตัวแปร คือ การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ (Multicollinearity Test) โดยใช้ Variance Inflation Factor (VIFs) ค่าที่ได้คือ 2.397 ตามตารางที่ 3

4. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

4.1 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์พหุคูณ (Correlation Analysis)

4.2 การวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

เมื่อ	\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
	S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
	ENV	แทน	การบันทึกบัญชีด้านสิ่งแวดล้อม
	VAL	แทน	เทคนิคการจัดทำมูลค่าเพิ่ม
	SUS	แทน	รายงานเพื่อความยั่งยืนยาวนาน
	HUM	แทน	การเปิดเผยข้อมูลด้านสิทธิมนุษยชน
	PER	แทน	ผลการดำเนินงานของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

โดยสมการถดถอยแบบพหุคูณที่ได้คือ

$$PER = \alpha + \beta_1 ENV + \beta_2 VAL + \beta_3 SUS + \beta_4 HUM + \epsilon$$

ผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปของผู้ที่ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่มีตำแหน่ง ผู้จัดการฝ่ายบัญชี รูปแบบธุรกิจส่วนใหญ่เป็นบริษัทมหาชนจำกัด จำนวนทุนจดทะเบียนตั้งแต่ 250,000,001 บาทขึ้นไป จำนวนพนักงานตั้งแต่ 251 คนขึ้นไป ระยะเวลาในการดำเนินงานมากกว่า 11 ปี ปัจจุบันมีสินทรัพย์รวมตั้งแต่ 200,000,001 บาทขึ้นไป

ตารางที่ 1 ผลค่า Factor loading และค่า Alpha Coefficient

ตัวแปร	จำนวน	Factor loading	Alpha Coefficient
การบันทึกบัญชีด้านสิ่งแวดล้อม	30	0.546 – 0.907	0.832
เทคนิคการจัดทำมูลค่าเพิ่ม	30	0.751 - 0.899	0.869
รายงานเพื่อความยั่งยืนยาวนาน	30	0.565 – 0.875	0.825
การเปิดเผยข้อมูลด้านสิทธิมนุษยชน	30	0.852 – 0.951	0.956
ผลการดำเนินงานของบริษัท	30	0.287 – 0.692	0.931

จากตารางที่ 1 จะพบว่าตัวแปรอิสระมีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง โดยมีค่า Factor loading ตั้งแต่ 0.546 – 0.951

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทุกตัว

ตัวแปร	PER	ENV	VAL	SUS	HUM
ค่าเฉลี่ย	3.915	3.676	3.782	3.984	3.915
S.D.	0.591	0.591	0.702	0.5533	0.690
y	1				
X1	0.437***	1			
x2	0.380***	0.519***	1		
X3	0.540***	0.542***	0.717***	1	
X4	0.390***	0.366***	0.514***	0.535***	1

***P<.01

ตารางที่ 1 และ 2 แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม และตัวแปรอิสระกับตัวแปรอิสระว่าจะมีโอกาสที่จะเกิดปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร (Multicollinearity) ซึ่งจากผลทดสอบพบว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระ มีค่าต่ำกว่า 0.90 แสดงว่าตัวแปรอิสระแต่ละตัวไม่มีความสัมพันธ์กันมากนัก นอกจากนั้นในตารางที่ 3 ยังแสดงให้เห็นว่าค่า Variance Inflation Factor (VIFs) มีค่าเท่ากับ 2.397 ดังนั้นจึงไม่พบปัญหาเรื่องของการสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระ

ตารางที่ 3 ผลความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติทางการบัญชีอย่างยั่งยืนกับผลการดำเนินงานของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์

การปฏิบัติทางการบัญชีอย่างยั่งยืน	ผลการดำเนินงานของบริษัท
การบันทึกบัญชีด้านสิ่งแวดล้อม	0.209*** (0.086)
เทคนิคการจัดทำงบมูลค่าเพิ่ม	-0.108 (0.106)
รายงานเพื่อความยั่งยืนยาวนาน	0.430*** (0.109)
การเปิดเผยข้อมูลด้านสิทธิมนุษยชน	0.139* (0.086)
Adjusted R ²	0.317
Maximum VIF	2.397

*0.1 **0.01 ***0.001

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณ เพื่อทดสอบผลกระทบระหว่างการปฏิบัติทางการบัญชีอย่างยั่งยืนกับผลการดำเนินงานของบริษัท ซึ่งพบว่า การบันทึกบัญชีด้านสิ่งแวดล้อม รายงานเพื่อความยั่งยืนยาวนาน และการเปิดเผยข้อมูลด้านสิทธิมนุษยชนมีผลกระทบเชิงบวกกับผลการดำเนินงานของบริษัท ($\beta = 0.209, P < 0.001$; $\beta = 0.430, P < 0.001$; $\beta = 0.139, P < 0.1$) ส่วนด้านเทคนิคการจัดทำงบมูลค่าเพิ่มมีผลกระทบเชิงลบกับผลการดำเนินงานของบริษัท ($\beta = -0.108, P < 0.1$)

อภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์ผลกระทบของการปฏิบัติทางการบัญชีอย่างยั่งยืนต่อผลการดำเนินงานของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งการปฏิบัติทางการบัญชีอย่างยั่งยืนประกอบไปด้วยองค์ประกอบ 4 ด้าน โดยมีผลความสัมพันธ์และความสอดคล้องดังต่อไปนี้

การบันทึกบัญชีด้านสิ่งแวดล้อม มีผลกระทบเชิงบวกต่อผลการดำเนินงานของบริษัท ($\beta = 0.209, P < 0.001$) เนื่องจากการบันทึกบัญชีด้านสิ่งแวดล้อมเป็นการนำเสนอข้อมูลหรือสารสนเทศของบริษัทที่เกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั้งที่เป็นตัวเงินและไม่เป็นตัวเงิน ซึ่งถือเป็นการปฏิบัติทางการบัญชีอย่างยั่งยืนที่ได้นำเอาข้อมูลดังกล่าวมารวบรวม ประเมินผลและนำเสนอเพื่อให้กิจการใช้ในการวางแผนการดำเนินและตัดสินใจ (Christ, 2014) อันส่งผลเชิงบวกต่อผลการดำเนินงานในด้านชื่อเสียงของกิจการ (Deegan, 2002) มีการสร้างรายได้และผลกำไรมากขึ้น รวมถึงกระแสเงินสดอยู่ในสถานะที่ดี (Jakrawatana et al., 2015) ดังนั้นจึงสนับสนุนสมมติฐานที่ 1

เทคนิคการจัดทำงบมูลค่าเพิ่ม พบว่าไม่มีผลกระทบต่อผลการดำเนินงานของบริษัท ($\beta = -0.108, P < 0.1$) ซึ่งการจัดทำงบมูลค่าเพิ่มเป็นการแสดงถึงความมั่งคั่งที่กิจการได้สร้างขึ้นหรือแจกจ่ายให้กับสังคม (Staden, 1998) ดังนั้นจึงได้รับความสนใจจากผู้มีส่วนได้เสียในสังคมและควรส่งผลในเชิงบวกต่อกิจการ แต่อย่างไรก็ตามงบมูลค่าเพิ่มยังขาดความชัดเจนในรายละเอียดของการคำนวณและกระบวนการจัดทำ (McLeay, 1983) รวมถึงองค์ประกอบในงบไม่ค่อยพบความแตกต่างจากงบการเงินที่มีอยู่อย่างชัดเจนนัก จึงทำให้งบมูลค่าเพิ่มไม่สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างชัดเจน (Staden, 1998) ประกอบกับบริบทของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบันที่ผู้ใช้ข้อมูลอาจจะสนใจข้อมูลด้านอื่นมากกว่า เพราะมีความชัดเจนมากกว่า จึงอาจส่งผลให้งบมูลค่าเพิ่มไม่มีผลต่อการดำเนินงานของบริษัทได้

รายงานเพื่อความยั่งยืนยาวนาน มีผลกระทบเชิงบวกต่อผลการดำเนินงานของบริษัท ($\beta = 0.430, P < 0.001$) เนื่องจากเป็นรายงานที่เปิดเผยการดำเนินงานด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม (CSR Report) โดยการสรุปการดำเนินการทั้งด้านดีและด้านไม่ดีตามข้อเท็จจริง และมีการจัดให้มีช่องทางการเผยแพร่ข้อมูลที่หลากหลายสู่สาธารณชน ซึ่งถือเป็นการปฏิบัติทางการบัญชีอย่างยั่งยืนที่ได้นำเอาข้อมูลดังกล่าวมารวบรวม ประเมินผลและนำเสนอเพื่อให้กิจการใช้ในการเพิ่มภาพลักษณ์ให้แก่กิจการ (Branco & Rodrigues, 2006) อันมีผลต่อการดำเนินงานของกิจการโดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อความพึงพอใจของลูกค้า ชื่อเสียงของกิจการ และความได้เปรียบทางการแข่งขัน (Sindhu & Arif, 2017) ดังนั้นจึงสนับสนุนสมมติฐานที่ 3

การเปิดเผยข้อมูลด้านสิทธิมนุษยชน มีผลกระทบเชิงบวกต่อผลการดำเนินงานของบริษัท ($\beta = 0.139, P < 0.1$) เนื่องจากเป็นรายงานที่เปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับพนักงานอันแสดงถึงขนาดและองค์ประกอบของแรงงานที่กิจการใช้

การทำงานของลูกจ้าง และผลประโยชน์ที่ลูกจ้างได้รับ ซึ่งถือเป็นการปฏิบัติทางการบัญชีอย่างยั่งยืนที่ได้นำเอาข้อมูลดังกล่าวมารวบรวม ประเมินผลและนำเสนอเพื่อให้กิจการได้เกิดการปรับปรุงคุณภาพของการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดกำไร (Dunk, 2002) นำไปสู่การประหยัดต้นทุน (Gale, 2006) และขยายขีดความสามารถในการแข่งขัน (Dunk, 2002). ซึ่งการเปิดเผยข้อมูลด้านสิทธิมนุษยชนนี้จะเป็นการช่วยปรับปรุงคุณภาพการดำเนินงานของกิจการ (Nawaiseh et al., 2015) ด้วยข้อมูลที่ปรากฏเกี่ยวกับสิ่งที่กิจการได้มอบให้และช่วยพัฒนาบุคลากร เช่น การฝึกอบรมและค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น ดังนั้นจึงสนับสนุนสมมติฐานที่ 4

ผลวิเคราะห์นี้สอดคล้องกับทฤษฎีตามสถานการณ์ (Contingency Theory) ที่กล่าวว่า การพิจารณาที่จะตัดสินใจเลือกกระทำการอย่างไรให้ดีที่สุดหรือเหมาะสมที่สุดต่อกิจการนั้น จะต้องนำปัจจัยทั้งภายในและภายนอกกิจการมาพิจารณาให้เหมาะสมตามสถานการณ์ในช่วงเวลานั้นๆ ซึ่งในปัจจุบันสังคมชุมชน และผู้มีส่วนได้เสียรวมถึงพนักงานของกิจการต่างมีความต้องการข้อมูลด้านอื่นๆ จากกิจการมากขึ้นนอกเหนือจากรายงานทางการเงินที่มุ่งเน้นให้ข้อมูลการเงินเฉพาะผู้ถือหุ้นเป็นหลัก เมื่อมีความต้องการและกิจการสามารถปรับตัวสนองต่อความต้องการนั้นตามสภาวะแวดล้อมที่เปลี่ยนไป โดยแสดงถึงการแบ่งปันและดูแลผู้มีส่วนได้เสียรอบด้านเพื่อสร้างความมั่นใจว่ากิจการจะเติบโตอย่างยั่งยืนไปพร้อมกับการสร้างความมั่นคงให้สังคม ก็ย่อมเป็นการเพิ่มมูลค่าและส่งผลในเชิงบวกต่อการดำเนินงานและการคงสถานะในสังคมของกิจการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ที่จำเป็นต้องสร้างความเชื่อมั่นและคงความน่าเชื่อถือไว้ให้อยู่ในระดับสูง

ข้อเสนอสำหรับการวิจัยในอนาคตและประโยชน์ของงานวิจัย

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

การวิจัยครั้งนี้ ผู้ที่สนใจสามารถนำไปศึกษาผลกระทบของการปฏิบัติทางการบัญชีอย่างยั่งยืนต่อผลการดำเนินงานในธุรกิจอื่น เพื่อศึกษาเปรียบเทียบกับกลุ่มตัวอย่างว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไรหรือทำการศึกษาผลกระทบของการปฏิบัติทางการบัญชีอย่างยั่งยืนต่อผลการดำเนินงาน โดยการเปลี่ยนวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม เป็นการสอบถามแบบเชิงลึก (Indepth-Interview) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงกับวัตถุประสงค์ของการทำวิจัยมากที่สุด และถูกต้อง สามารถนำผลการวิจัยดังกล่าวไปใช้ให้เกิดประโยชน์ตรงกับความต้องการ และก่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

ประโยชน์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้บริหารของกิจการควรให้ความสำคัญต่อการปฏิบัติทางการบัญชีอย่างยั่งยืนได้แก่ การบันทึกบัญชีด้านสิ่งแวดล้อม การจัดทำมูลค่าเพิ่ม รายงานเพื่อความยั่งยืนยาวนานและการเปิดเผยข้อมูลด้านสิทธิมนุษยชน ซึ่งข้อมูลทางการบัญชีอย่างยั่งยืนจัดเป็นข้อมูลที่มีความสำคัญ ที่ผู้บริหารต้องการนำมาใช้ประโยชน์ในการวางแผน ควบคุม และพัฒนาการดำเนินงานให้เกิดประสิทธิภาพอย่างยั่งยืน รวมถึงใช้เป็นตัวกลางในการสื่อสารการให้ข้อมูลที่ชัดเจนขึ้นเพื่อเพิ่มคุณค่า เพิ่มความมั่นใจและได้รับการยอมรับจากสังคมเป็นการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีแก่กิจการ

- พสุ เดชะรินทร์. (2545). *เส้นทางจากกลยุทธ์สู่การปฏิบัติด้วย Balanced Scorecard และ Key Performance Indicators*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิพัฒน์ ก้องกิจกุล. (2545). *คู่มือปฏิบัติวิธีวัดความพึงพอใจของลูกค้า*. กรุงเทพฯ : ปีเปอร์ทิวส์.
- วัชรินทร์ เศรษฐสุโข. (2559). *การบัญชีเพื่อความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม*. กรุงเทพฯ : วิ.เจ.พรินติ้ง.
- วาสนา ทรงอาสา. (2559). *รูปแบบการปฏิบัติการทางบัญชีที่มีต่อประสิทธิภาพทางการเงินขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดมหาสารคาม*. วิทยานิพนธ์บัณฑิตมหาบัณฑิต, คณะการบัญชีและการจัดการ, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ศศิวิมล มีอำพล (2550). *ทฤษฎีการบัญชี*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : อินโฟเมนิ่งเพรส.
- ศิลปะพร ศรีจันเพชร (2552). *กลไกบรรษัทภิบาลเพิ่มมูลค่ากิจการจริงหรือไม่*. [Online]. [สืบค้นเมื่อวันที่ 10 มิถุนายน พ.ศ.2559] จาก <http://www.jba.tbs.tu.ac.th/files/Jba121/Column/JBA121SinlapapornC.pdf>
- ศิลปะพร ศรีจันเพชร และ วิเชษฐ์ โจรนสุกาญจน. (2547). *การบัญชีเพื่อความรับผิดชอบต่อสังคม*. วารสารบริหารธุรกิจ ฉบับที่ 103 กรกฎาคม – กันยายน 2547.
- สไบทิพย์ ขวัญกลับ. (2557). *การศึกษาการเปิดเผยข้อมูลบัญชีสิ่งแวดล้อมของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์บัณฑิตมหาบัณฑิต, คณะการบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.
- สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย. (2560). [ออนไลน์]. [สืบค้นเมื่อวันที่ 16 พฤศจิกายน พ.ศ. 2560]. จาก <https://www.fti.or.th>
- สิทธิศักดิ์ พฤษชัยพิติกุล. (2546). *การบริหารกลยุทธ์และผลสัมฤทธิ์ขององค์กรด้วยวิธี Balanced Scorecard*. กรุงเทพฯ : สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย – ญี่ปุ่น).
- สุมาลี เกตุรามฤทธิ์ (2551). *บัญชีเบื้องต้น 1*. นนทบุรี : เจริญรุ่งเรืองการพิมพ์.
- สุวัจนีย์ จันทนา. (2556). *ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ทางการบัญชีกับความสำเร็จในงานของนักบัญชีสหกรณ์การเกษตรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน*. วิทยานิพนธ์บัณฑิตมหาบัณฑิต, คณะการบัญชีและการจัดการ, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อัจฉรา จันทรฉาย. (2547). *สู่ความเป็นเลิศทางธุรกิจ คู่มือการวางแผนกลยุทธ์และการจัดทำ BSC (Balanced Scorecard)*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฮองโจ ทาคาโนบุ. (2545). *การบริหารเพื่อมุ่งสู่อนาคต*. วัฒนา พัฒนพงษ์ แพล. กรุงเทพฯ : นวสาสน์การพิมพ์.
- Aaker, A. D., Kumar, V. & Day, S. George. (2001). *Marketing research*. NewYork : John Wiley & Son.
- Branco, M.C. & Rodrigues, L.L. (2006). Communication of Corporate Social Responsibility by Portuguese Banks: a Legitimacy Theory Perspective. *Corporate Communications: International Journal*, Vol. 11 Iss. 3, pp. 232-248.

- Carcello, J. V., Hermanson, D. R., & Raghunandan, K. (2005). Factors associated with US Public Companies' Investment in Internal Auditing [Online]. *Accounting Horizons*, Vol. 19(2), pp. 69-84. Retrieved November 1, 2016 from <http://corp.govcenter.utk.edu/Research/ABFacCarHerRagh2005.pdf>.
- CG Thailand. (2017). *Corporate Governance Code for Listed Companies 2017*. Accessed on November 7, 2017 from <http://www.cgthailand.org/TH/FAQ/cgcode/Pages/CGCodeFAQs.aspx>.
- Chompu-inwai, R., Jaimjit, B. & Premsurianunt, P. (2015). A Combination of Material Flow Cost Accounting and Design of Experiments Techniques in an SME: The Case of a Wood Products Manufacturing Company in Northern Thailand. *Journal of Cleaner Production*, Vol. 108, pp. 1352-1364.
- Christ, K.L. (2014). Water Management Accounting and the Wine Supply Chain: Empirical Evidence from Australia. *The British Accounting Review*, Vol. 46, pp. 379-396.
- Domínguez, M. (2012). América Álvarez. Company Characteristics and Human Resource Disclosure in Spain. *Social Responsibility Journal*. 8(1). 1, pp. 4-20.
- Dunk, A.S. (2002). Product Quality Environmental Accounting and Quality Performance. *Accounting, Auditing and Accountability Journal*, Vol. 15 No. 5, pp. 719-32
- Ehsan, S. & Kaleem, D.A. (2012). An Empirical Investigation of the Relationship between Corporate Social Responsibility and Financial Performance: Evidence from Manufacturing Sector of Pakistan. *Journal of Basic and Applied Scientific Research*, Vol. 2, No. 3, pp. 2909-2922.
- Evraert, S. & Riahi-Belkaoui, A. (1998). Usefulness of Value Added Reporting: A Review and Synthesis of the Literature. *Managerial Finance*, 24: 1-15.
- Ezeagba, C.E., Rachael, J.C. & Chiamaka, U. (2017). Environmental Accounting Disclosures and Financial Performance: A Study of Selected Food and Beverage Companies in Nigeria (2006-2015). *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences*, Vol. 7, No. 9, pp. 162-174.
- Gale, R. (2006). Environmental Costs at a Canada Paper Mill: a Case Study of Environmental Management Accounting (EMA). *Journal of Cleaner Production*, Vol. 14, pp. 1237-51.
- Gustavo Henrique Costa Souza, Luiz Antonio Felix Junior, Umbelina Cravo Teixeira Lagoia, & Joao Gabriel Nascimento de Araujo. (2016). Financial Performance and Information Disclosure on Human Resources: An Analysis of Companies in The IBrX-100. *Journal of Education and Research in Accounting*, Vol. 10, No. 1, art. 5, pp. 88-102.

- Hair, J.F. Black, B. Babin, Barry. Anderson, R.E. & Tatham, R.L. (2006). *Multivariable Data Analysis*, 6th.ed. Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall.
- Ianniello, G. (2010). The Voluntary Disclosure of the Value Added Statement in Annual Reports of Italian Listed Companies. *Agric. Econ. – Czech*, Vol. 56 (8), pp. 368–378.
- Jakrawatana, N., Pingmuangleka, P. & Gheewala, S.H. (2015). Material Flow Cost Accounting and Cleaner Production of Cassava Processing for Future Food, Feed and Fuel in Thailand. *Journal of Cleaner Production*, Retrived from <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2015.06.139>. (accessed 30 June 2016).
- Jasch, C. (2003). The Use of Environmental Management Accounting (EMA) for Identifying Environmental Costs. *Journal of Cleaner Production*, Vol. 11, pp. 667 – 76.
- Jitaree, W. (2015). *Corporate Social Responsibility Disclosure and Financial Performance: Evidence from Thailand*. Doctor of Philosophy Thesis, School of Accounting, Economics and Finance, University of Wollongong.
- Kent, P., Windsor, C., & Zunker, T. (2011). Voluntary Employee Disclosures in Australian Annual Reports Applying Ullmann’s Stakeholder Theory. Accounting and Finance Association of Australia and New Zealand (AFAANZ) Conference 2011. Darwin, Australia.
- Kotler, P. (2003). *Marketing Management*. New Jersey: Prentice-Hall.
- Magara, R., Aming’a, N.N., & Momanyi, E.. (2015). Effect of Environmental Accounting on Company Financial Performance in Kisii County. *British Journal of Economics, Management & Trade* 10(1): pp. 1-11.
- McLeay, S. (1983). Value Added: A Comparative Study. *Accounting, Organizations and Society*, Vol. 8, pp. 31–56.
- Nawaiseh, E.M. Alsoboa, S.S. & Youssef EL-shohnah, Z.R. (2015). Influence of Firm Size and Profitability on Corporate Social Responsibility Disclosures by Banking Firms (CSR): Evidence from Jordan. *Journal of Applied Finance & Banking*, Vol. 5, no. 6, pp. 97-111.
- Nunnally, J.C. & Bernstein, I.H. (1994). *Psychometric theory*. New York : McGraw-Hill Inc.
- Sindhu, M.I. & Arif, M. (2017). The Inter Linkage of Corporate Reputation between. Corporate Social Responsibility and Financial Performance. *Pakistan Journal of Commerce and Social Sciences*, Vol. 11 (3), pp. 898-910.
- Sutherland, M.S. (1956). A Report on Techniques Leading to Control and Measurement of Performance. *Cost and Management*, October.

- Tontiset, N. (2013). The Effectiveness of Social Accounting for a Listed Company in The Stock Exchange of Thailand: Empirical Research on Causes and Impacts [Online]. Retrieved August 1, 2016 from <http://www.mbs.msu.ac.th/ex-research/>
- V. Staden, C.J. (1998). The Usefulness of the Value Added Statement in South Africa. *Managerial Finance*, Vol. 24, pp. 44–59.
- V. Staden, C.J. (2003). The Relevance of Theories of Political Economy to the Understanding of Financial Reporting in South Africa: The Case of Value Added Statements. *Accounting Forum*, Vol. 27, pp. 224–245.